

คำหลังกริยาle (了) ในภาษาจีนกลาง

ศศรัภณ์ เพชรเชิดชู^[1]

The post-verbal "le" in mandarin Chinese

Abstract

The post-verbal "le" has many kinds of usage types and it seems that it has no strictly grammatical structure. It concerns with the grammatical terms of phase, tense and aspect. Thus, the object of this paper is to give a large scope of the usage of post-verbal "le" (了) in mandarin Chinese. This study will pinpoint the special characteristics in the post-verbal "le" in "V+le+N" structure which are difficult and problematic for Thai students learning chinese.

Many year ago, it is found that the post-verbal "le" can show the meaning of accomplishment and achievement of situation and may be translate into Thai by using word / lɛ: w¹⁵/. But after studying, it found that post-verbal "le" can be translate into Thai by using these kinds of words: /pai¹²/ / ma¹²/ / dai¹⁵/ and may be no any words depending on the context.

บทคัดย่อ

เนื่องจากคำหลังกริยา le มีการใช้ที่หลากหลายรูปแบบและดูเหมือนไร้กฎเกณฑ์ที่แน่นอน คำหลังกริยา le นี้เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์เรื่องสภาพการณ์ กาล และสภาพ จึงทำให้เป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาพกว้างๆ เบื้องต้นของการใช้คำหลังกริยา le ในภาษาจีน เพื่อให้ทราบถึงลักษณะเฉพาะของคำ หลังกริยา le ในกรอบโครงสร้าง "V+le+N" ที่ยากและเป็นปัญหาในการทำทำความเข้าใจ ของนักเรียนไทย

แต่ไม่ว่าคำหลังกริยา le สามารถบอกความหมายของการเสร็จสิ้นและสัมฤทธิ์ผลได้ โดยสามารถเทียบได้กับคำว่าแล้วในภาษาไทย แต่จากการศึกษายังพบว่าคำหลังกริยา le สามารถถอดความออกเป็นคำอื่นในภาษาไทยได้อีก เช่น คำว่า ไป/มา/ได้ หรืออาจไม่ปรากฏคำใดๆ เมื่อแปลถอดความเป็นภาษาไทย

ภาษาจีนและภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลทิเบตจีน (SinoTibetan Family) ซึ่งเป็นภาษาคำโดดที่ไม่ใช้วิธีการเติมวิภคิตบิจัยเป็นหลักในการแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ดังเช่นภาษาอังกฤษ คำกริยาในภาษาจีนจะไม่มี การเปลี่ยนบิจัยใดๆ เพื่อแสดงเพศ พจน์ และการกใดๆทั้งสิ้น และถึงแม้ว่าลักษณะภาษาจีนมิได้แปลงรูปกริยา

[1] 陈楚芬, Ph.D. candidate, Nanjing Normal University, Jiangsu 210097)

ตามกาลเหมือนภาษาอังกฤษที่มีการแบ่งการแปลงรูปกริยาเป็นสามกาล แต่นักไวยากรณ์จีนก็ยังคงพยายามอธิบายเรื่องความสัมพันธ์ของคำกริยาและกาลของภาษาจีนไว้ โดย Gong Qianyan (2000: 5) ได้กล่าวถึงลักษณะการบ่งบอกเวลาของภาษาจีนไว้ว่าภาษาจีนนั้นทั่วไปจะใช้วิธีการเติมคำบอกเวลาเป็นหลัก ต่างจากภาษาอังกฤษที่ใช้วิธีการเติมวิภัตติปัจจัยเป็นหลัก ดังนั้นคำกริยาในภาษาจีนนอกจากให้ความหมายของกริยาอาการและสภาพแล้ว จะไม่อาจบอกสภาพของการกระทำและเวลาที่เกิดได้ กล่าวคือคำกริยาในภาษาจีนจะไม่มีการเติมวิภัตติปัจจัยเพื่อแสดงว่าสภาพได้เกิดขึ้นแล้ว กำลังเกิดขึ้น หรือยังไม่เกิดขึ้นได้ ต่อเมื่ออยู่ในรูปประโยคจึงสามารถบอกสภาพการเกิดของกริยาได้โดยอาศัยบริบทของประโยคหรืออาศัยคำอื่นๆที่สัมพันธ์กันในประโยค เช่น หากกล่าวประโยคเดียวว่า 我吃饭 (Wo chi fan ฉันกินข้าว) ผู้ฟังจะเข้าใจได้เพียงว่าเป็นปัจจุบันกาล หากจะกล่าวถึงอดีตกาลจะต้องเติมคำบอกเวลาอื่นๆหรืออาศัยบริบทบ่งบอก แต่ในภาษาอังกฤษหากกล่าวประโยคเดียวกันมา เช่น I eat food. หรือ I ate food. ผู้ฟังจะสามารถทราบได้ว่าเป็นปัจจุบันกาลที่เกิดขึ้นหรืออดีตกาลที่เกิดขึ้นแล้วได้ทันที ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการที่คำกริยาในภาษาจีนไม่แปลงรูปในการบ่งกาลทำให้การบ่งกาลในภาษาจีนมีเงื่อนไขที่ซับซ้อนต่างจากภาษาอังกฤษ เช่น

	ภาษาอังกฤษ	ภาษาจีน
ปัจจุบัน	I <u>eat</u> Chinese food.	我吃中国菜。 (Wo <u>chi</u> Zhongguo cai.)
อดีต	I <u>ate</u> Chinese food yesterday.	我昨天吃中国菜。 (Wo <u>zuotian</u> <u>chi</u> Zhongguocai.)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาษาอังกฤษนอกจากมีคำว่า yesterday แล้วยัง มีการเปลี่ยนรูปคำกริยาจาก eat เป็น ate เพื่อบ่งอดีตกาล และแม้ไม่มีคำว่า yesterday ผู้รับสารก็ยังสามารถรับรู้ได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต แต่ในภาษาจีนนอกจากเติมคำบอกเวลา zuotian (เมื่อวาน) เพื่อบ่งอดีตกาลแล้วคำกริยายังคงใช้รูปแบบเดิม ดังนั้นหากไม่มีคำว่า zuotian (เมื่อวาน) ในประโยคนี้ผู้รับสารจะรับรู้ได้เพียงว่าเป็นปัจจุบันกาลเท่านั้น

นอกจากนี้ในหลายสถานการณ์ในภาษาจีนเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว แม้ไม่มีการเปลี่ยนรูปกริยาหรือคำบอกเวลาใดๆ แต่ความหมายทางอรรถลักษณะของคำกริยาเองก็อาจสามารถบอกได้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น คำว่า ตาย กลายเป็น เป็นต้น หากคำกริยาเหล่านี้ปรากฏในรูปประโยคปกติที่ไม่มีคำบอกการสมมติหรือในประโยคมิได้ปรากฏคำที่ให้ความหมายในเชิงยังไม่ได้เกิดขึ้น เช่น คำปฏิเสธ(ไม่ ไม่ได้ ยัง เป็นต้น) คำแสดงอนาคต (อาจจะ จะเป็นต้น) แล้วนั้น คำกริยาเหล่านี้มักได้บ่งความหมายว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นเรื่องของสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น อาจสรุปได้ว่าสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจะแสดงด้วยอรรถลักษณะของกริยา และนอกจากอรรถลักษณะของกริยาจะสามารถเป็นปัจจัยหนึ่งของการบ่งบอกเวลาบอกสภาพของกริยาว่าได้เกิดขึ้นหรือยังมิได้เกิดขึ้นได้แล้ว ยังมีคำช่วยกริยาอื่นๆและคำแทนบอกเวลาอื่นๆที่เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงกับการบ่งบอกเวลา ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

Gong Qianyan ได้กล่าวถึงการนอกกาลบอกเวลาของไวยากรณ์จีนไว้ว่า การนอกกาลบอกเวลาในภาษาจีนแบ่งออกเป็นสามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ สภาพการณ์ (时相 phase) กาล (时制 tense) และสภาพ (时体 aspect) ดังนี้

1 สภาพการณ์

การศึกษาสภาพการณ์จะศึกษาจากประโยคโดยตรงที่ประกอบด้วย ประธาน กริยา และ/หรือกรรมเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าสภาพการณ์สามารถแบ่งออกเป็นสี่ประเภทโดยมีอรรถลักษณะ ดังนี้

- [+/-สภาพหยุดนิ่ง (静态jingtai)]
- [+/-สภาพเคลื่อนไหว(动态dongtai)]
- [+/-สภาพต่อเนื่อง (持续|进行chixu/jinxing)]
- [+/-สภาพเสร็จสิ้น (完成wancheng)]

สภาพการณ์	สภาพหยุดนิ่ง	สภาพเคลื่อนไหว	สภาพต่อเนื่อง	สภาพเสร็จสิ้น
ประโยคดำรงสภาพ 状态情状句 zhuangtai qingzhuangju	+	-	-	-
ประโยคแสดงสภาพเคลื่อนไหว 活动情状句 huodong qingzhuangju	-	+	+	-
ประโยคแสดงสภาพสิ้นสุด 终结情状句 zhongjie qingzhuangju	-	+	+	+
ประโยคแสดงสภาพสัมฤทธิ์ผล 实现情状句 shixian qingzhuangju	-	+	-	-

*Gong Qianyan (2000: 13)

การดำรงสภาพนั้นหมายถึงการแสดงสภาพของการหยุดนิ่งไม่มีการเคลื่อนไหวของสภาพการณ์ ไม่อาจบอกได้ว่าสภาพการณ์นั้นได้ดำเนินต่อเนื่องหรือได้เสร็จสิ้นลงหรือไม่ โดยทั่วไปคำกริยาที่ปรากฏในประโยคดำรงสภาพนี้จะเป็นคำกริยาจำพวกที่แสดงความสัมพันธ์ (关系动词guanxi dongci) เช่น เป็น (是 shi) มี (有 you) อยู่ (在 zai) เท่ากับ (等于dengyu) เหมือนกันกับ (像 xiang) เป็นต้น หรือคำแสดงความสัมพันธ์กับจิตใจความรู้สึก (心态动词) เช่น รู้สึกว่า (觉得 juede) รังเกียจ (讨厌 taoyan) รู้จัก (认识 renshi) เป็นต้น ซึ่งคำกริยาเหล่านี้ล้วนเป็น คำกริยาที่ไม่บ่งการเปลี่ยนแปลง เป็นคำกริยาที่ไม่อาจบังคับได้จึงไม่อาจบอกการดำเนินต่อไปหรือเสร็จสิ้นเมื่อใด แต่จะเน้นบอกสภาพที่ดำรงอยู่

สภาพเคลื่อนไหวนั้นหมายถึงการแสดงสภาพเคลื่อนไหว ตามหลักการนั้นหมายถึงสภาพที่ดำเนินต่อเนื่องต่อไป คำกริยาที่ปรากฏในประโยคแสดงสภาพต่อเนื่องนี้มักเป็น คำกริยาที่สามารถมีอรรถลักษณะ[+สภาพต่อเนื่อง]เช่น วิ่ง (跑 pao) เช็ด (擦 ca) เดิน (走 zou) เขียน (写xie) คิด (想xiang) ไตร่ตรอง (考虑kaolu) เป็นต้น

สภาพสิ้นสุดนั้นหมายถึงสภาพที่ให้ภาพที่มีการเคลื่อนไหว มีการต่อเนื่องและเสร็จสิ้น สภาพต่อเนื่องที่เกิดขึ้นนั้นมีจำกัด มีจุดเสร็จสิ้นของสภาพที่เกิดขึ้น คำกริยาที่ปรากฏในประโยคนี้นี้ได้แก่ กลายเป็น(化为huawei) ทำเสร็จ(办好banhao) แก้ไขให้ดีขึ้น(改良gailiang) พุ่งออกไป(冲出chongchu) เป็นต้น

สภาพสัมฤทธิ์ผลนั้นหมายถึงกริยาที่แสดงสภาพที่เกิดขึ้นชั่ววินาที ช่วงเวลาจุดที่เกิดขึ้นกับเวลาจุดเสร็จสิ้นเกือบเป็นจุดเวลาเดียวกัน คำกริยาที่ปรากฏในประโยคนี้นี้ได้แก่ หกล้ม(跌倒diedao) ทำลาย(天mie) ระเบิด(爆炸baozha) ทำหาย(丢diu) ลืม(忘wang) ยืน(站zhan) เอนกาย(躺tang) เป็นต้น

อนึ่งคำกริยาคำเดียวกันอาจปรากฏในประโยคได้มากกว่าหนึ่งประเภท ขึ้นอยู่กับประธานและกรรมในประโยคที่สื่อความหมาย

2 กาล

ประโยคทุกประโยคที่สื่อสารออกมาล้วนเกี่ยวข้องกับกาลเวลา และการบอกกาลเวลาของแต่ละภาษานั้นมีการใช้วิธีการทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน เช่น หากอยู่ในบริบทที่ไม่ชัดเจนและต้องการเน้นบอกกาล ภาษาจีนจะใช้วิธีเติมคำบอกจุดของเวลาได้ แต่ภาษาอังกฤษนั้นการแปลงรูปของคำกริยาก็สามารถบอกเวลาที่เกิดได้ แต่หากต้องการเน้นบอกจุดเวลาที่ชัดเจนก็สามารถเติมคำบอกเวลาได้ เช่น

	ภาษาอังกฤษ	ภาษาจีน
ปัจจุบันกาล	I <u>eat</u> Chinese food.	我吃中国菜。 (Wo <u>chi</u> Zhongguo cai.)
อดีตกาล	I <u>ate</u> Chinese food yesterday .	我昨天吃中国菜。 (Wo zuotian <u>chi</u> Zhongguocai.)

ในภาษาจีนหากไม่มีคำบอกเวลา **zuotian** ประโยคจะไม่สามารถบ่งกาลที่ชัดเจนได้ แต่ในภาษาอังกฤษนั้น แม้ไม่มีคำบอกเวลา **yesterday** จากรูปกริยาที่ปรากฏ ประโยคก็ยังคงบ่งกาลที่เกิดได้ว่าเป็นอดีตกาล

3 สภาพ

สภาพในภาษาจีนนั้นมีการใช้คำเรียกที่หลากหลายเช่น ti(态) tai(体) qingmao (情貌) dongtai(动态) dongxiang (动向) เป็นต้น ในพจนานุกรมจีนได้นิยามคำว่า *สภาพ* ไว้ว่า กล่าวถึง *สภาพ* ในไวยากรณ์จีนที่ ไม่มีการแปลงรูปคำ นักไวยากรณ์หลายคนได้ให้ความเห็นว่าภาษาจีนนั้นมีคำไม่แท้เพื่อ บ่งสภาพได้ เช่น การบ่งสภาพการดำเนินอยู่ของคำว่า zhe(着) การบ่งสภาพการ สิ้นสุดของคำว่าle(了) เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นการอธิบายยังคงไม่ชัดเจน นัก ในบางครั้งประโยคที่ปรากฏ le กับ zhen นั้น มีโครงสร้างเช่นเดียวกัน le กับ zhe ที่ปรากฏเป็นคำเดียวที่ทำให้ประโยคต่างกัน แต่ความหมายที่ผู้รับสารได้รับกลับไม่อาจ แยกแยะความแตกต่างของสองประโยคให้ชัดเจนได้โดยง่าย เช่น

kaile chuanguhu shuijiao (开了窗户睡觉)

เปิด หน้าต่าง นอน

kaizhe chuanguhu shuijiao (开着窗户睡觉)

เปิด หน้าต่าง นอน

ประโยคข้างต้นล้วนให้ความหมายว่า เปิดหน้าต่างนอน สภาพที่เห็นคือ การเปิด หน้าต่างและนอนสองประโยคที่แตกต่างกันที่มีการใช้leกับzhenนั้นไม่ได้ทำให้เห็นภาพ ความต่างแต่อย่างใด นี่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งในพจนานุกรมจีนเองได้ยกตัวอย่างมา เพื่อแสดงให้เห็นว่า เรื่อง*สภาพ*ในภาษาจีนไม่อาจมีกฎไวยากรณ์ที่ชัดเจนเพียงพอที่จะ

เป็นที่ยอมรับทั่วไป^[2] นอกจากนี้ในหลายประโยคที่ปรากฏใช้leก็สามารถละได้โดย
ความหมายของประโยคยังคงเดิม แต่บางตำแหน่งก็ละไม่ได้เช่น

ก) 我们大约用了 100 年又多一点的时间, 完成了上述任务。

Women dayue yongle 100nian you duoyidiande shijian, wanchengle
shangshu renwu.

พวกเราได้ใช้เวลาประมาณหนึ่งร้อยปีกับช่วงเวลาอีกเล็กน้อย บรรลุภารกิจ
ดัง กล่าวข้างต้น

ข) 我们大约用 100 年又多一点的时间, 完成了上述任务。

Women dayue yong 100nian you duoyidiande shijian, wanchengle
shangshu renwu.

พวกเราใช้เวลาประมาณหนึ่งร้อยปีกับช่วงเวลาอีกเล็กน้อย บรรลุภารกิจดังกล่าว
ข้างต้น

ในประโยค ก) หลังกริยา yong และ wancheng ต่างก็สามารถปรากฏค่า le

ในประโยค ข) หลังกริยา yong สามารถละ le แต่หลังกริยา wancheng ไม่อาจจะละ le ได้

เป็นที่น่าสังเกตอีกว่า การบ่งสภาพเสร็จสิ้นของกริยาอาจจะไม่ได้หมายถึงอดีต
กาลเสมอไป เช่น

明天这个时间, 我就已经到了北京了。

Mingtian zhege shijian, wo jiu yijing dao le Beijing le.

พรุ่งนี้เวลานี้ ฉันก็ถึงปักกิ่งเรียบร้อยแล้ว

ประโยคข้างต้นนี้ นอกสภาพกริยา ถึง จะมีสภาพเสร็จสิ้นลงเมื่อถึงเวลานี้ของพรุ่งนี้ ใน
ประโยคนี้จะใช้ Mingtian zhege shijian (พรุ่งนี้เวลานี้) เป็นเวลาอ้างอิง เหตุการณ์นี้ จึง
ยังไม่เกิด เป็นเหตุการณ์ที่จะมีสภาพเสร็จสิ้นในอนาคต ดังนั้นการใช้ le เพื่อบ่งสภาพ
เสร็จสิ้นจึงควรระวังอย่านำไปโยงไว้กับอดีตกาล

ดังนั้นจากเหตุผลต่างข้างต้นกล่าวข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงนิยามคำว่า สภาพ ที่ยัง
ไม่ชัดเจนนัก นักไวยากรณ์จีนจึงมิได้นำเรื่องสภาพใส่ไว้ในตำราเรียนไวยากรณ์ การ
เรียนการสอนในปัจจุบันจะกล่าวถึง le ในฐานะของคำหลังกริยา และค่าลงท้ายแทนการ
กล่าวว่า เป็นคำบ่งสภาพในไวยากรณ์จีน จะเห็นได้ว่า นิยามเรื่องสภาพที่ดูเหมือนมี และ
ดูเหมือนไม่มีในภาษาจีนนี้เองที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองนั้น เป็น
เรื่องยุ่งยากพอควร อย่างไรก็ตามหลายปีที่ผ่านมานักไวยากรณ์จีนก็ยังคงศึกษาเรื่อง
ของสภาพมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะของการเปรียบเทียบระหว่างคำที่ถูกมองว่า
เป็นคำบ่งสภาพด้วยกันเองหรือศึกษาความหมายของคำบ่งสภาพในตัวคำเอง โดยผล
ของการศึกษาที่ได้ก็ยังคงเป็นเพียงการให้ภาพของความพยายามที่จะอธิบายและให้
นิยามคำบ่งสภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ก็ยังไม่อาจได้บทสรุปที่เป็นที่ยอมรับแต่อย่างใด

บทความนี้จะพยายามชี้ให้เห็นถึงภาพกว้างๆทั่วไปของคำหลังกริยา le^[3] โดยเปรียบ
เทียบกับภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนคำหลังกริยา le ของผู้เรียนและ
ผู้สอนภาษาจีนชาวไทย

[2] อาจอธิบายได้ว่า kaile chuanguhu shuijiao นั้นเน้นบอกการกระทำที่เสร็จสิ้น แต่
kaizhe chuanguhu shuijiao เน้นบอกบอกสภาพที่เกิดขึ้น แต่ในหลายสถานการณ์ ที่
ต้องการเน้นบอกการกระทำที่เสร็จสิ้นหรือเน้นบอกสภาพ ก็ไม่อาจปรากฏคำช่วย le และ
zhe ได้ ดังนั้นในการบ่งสภาพ คำช่วย le และ zhe จึงมิใช่คำไวยากรณ์ที่จำต้องใช้ แต่อาจมี
ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องศึกษากันต่อไป

[3] คำหลังกริยา le นี้หมายถึง le ที่ปรากฏหลังคำกริยา มิใช่ le ที่ลงท้ายประโยค

การเปรียบเทียบคำหลังกริยาในภาษาจีนกับภาษาไทยในลักษณะเดียวกัน

ศาสตร์สาขาหนึ่งที่สำคัญของศาสตร์แห่งการเรียนรู้การสอนภาษานั้นก็คือการเปรียบเทียบภาษา เนื่องมาจากการตระหนักในความแตกต่างของภาษาแม่และภาษาต่างประเทศนั้นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการเรียนรู้การสอนภาษาต่างประเทศ อันเนื่องมาจากผู้สอนต้องทำนายความยากลำบากที่ผู้เรียนภาษาจะต้องประสบไว้ก่อนและเตรียมบทเรียนและวิธีการแก้ไขที่มีหลักและกฎเกณฑ์ที่สมบูรณ์พอที่จะป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียนให้ผ่านพ้นความยากลำบากไปได้โดยง่าย ซึ่งการจะบรรลุได้นั้นต้องมีการเปรียบเทียบภาษาทั้งสองในทำนองเดียวกัน อันจะทำให้เกิดการเปรียบเทียบภาษาที่สมบูรณ์และได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญในการที่จะป้องกันความยากลำบากที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนภาษา ด้วยเหตุนี้บทความนี้จึงได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของความหมายของการใช้คำหลังกริยาในภาษาจีน โดยจะเปรียบเทียบกับภาษาไทยในรูปลักษณะของ คำที่ปรากฏในประโยคลักษณะเดียวกัน

จากการศึกษาพบว่าคำหลังกริยา เมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้วมักจะปรากฏคำไม่แท้ในภาษาไทยสี่คำได้แก่คำว่า *มา* *ไป* *ได้* *แล้ว* และในบางครั้งก็ไม่ต้องแปลในภาษาไทย

นักไวยากรณ์ไทย^[4]ได้กล่าวถึงคำไม่แท้ *ไป* *มา* *ได้* และ *แล้ว* ไว้ดังนี้

(1) *ไป* ตามหลังคำกริยาเพื่อแสดงความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- ก. แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในทิศทางที่ห่างออกไปจากตัวผู้พูด เช่น ส่ง *ไป* เข้า *ไป*
- ข. แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นอดีตกาล เช่น จิบ *ไป* หน่อย ให้เงินเขา *ไป*
- ค. แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วดำเนินอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เช่น เขาร้องให้ *ไป* ตลอดทาง

ง. แสดงว่าเหตุการณ์สองอย่างเกิดขึ้นพร้อมกัน เช่น พูด *ไป* กิน *ไป*

จ. แสดงความหมายว่า เกินไป เช่น สูง *ไป*

(2) *มา* ตามหลังคำกริยาเพื่อแสดงความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- ก. แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในทิศทางที่เข้ามาหาตัวผู้พูด เช่น ส่ง *มา* เข้า *มา*
- ข. แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว คือเป็นอดีตกาล เช่น ฉันเห็น *มา* กับตา
- ค. แสดงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน เช่น พักที่นั่น *มา* หลาย

วันแล้ว

(3) *ได้* ใช้ขยายกริยา แสดงว่ากริยานั้นเกิดขึ้นในอดีต เช่น น้อง *ได้* กลับไปตลอดบาย

(4) ก. *แล้ว* ใช้ขยายกริยา แสดงว่ากริยานั้นได้เสร็จสิ้น เช่น น้องกลับ *แล้ว* ข้าวสุก *แล้ว*

ข. *แล้ว* ใช้เป็นคำเชื่อมบอกเวลา ใช้หน้าคำนามหรือประโยคที่บอกเวลา คำเชื่อมบอกเวลาบางคำใช้ได้ทั้งหน้าคำนามและประโยค เช่น เมื่อ ตอน พอ เป็นต้น คำเชื่อมบอกเวลามีหลายประเภท *แล้ว* จัดอยู่ในประเภทคำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง อาจใช้ *แล้ว* คำเดียว หรือใช้กับคำ อื่นๆ เช่น *แล้ว...เลย แล้ว...ก็ แล้ว...ก็เลย แล้ว...ก็* เป็นต้นก็ได้ เช่น ฉันไปหาเพื่อน *แล้ว* ฉันก็ *เลย* กินข้าวกลางวันกับเขา

จากข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าคำว่า *ไป* ในความหมาย ข และค คำว่า *มา* ในความหมาย ข และ ค คำว่า *ได้* และคำว่า *แล้ว* นั้นล้วนปรากฏในการแปลความหมายถอดความของประโยคภาษาจีนที่ประกอบด้วยคำหลังกริยาเป็นภาษาไทย^[5] เช่น

[4] ศ.ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์

[5] ทั้งนี้ทั้งนั้นมิได้หมายความว่า ประโยคภาษาจีนเมื่อถอดความเป็นภาษาไทยปรากฏคำใดก็จะแสดงว่า ภาษาจีนคำนั้นๆเป็นภาษาไทยคำนั้นๆ แต่ต้องดูความหมายเดิมของคำที่ปรากฏด้วยว่ามีความหมายใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกับคำจีนอย่างไร

妈妈把钱给了他了。 แม่ให้เงินเขาไปแล้ว	妈妈 把 钱 给了 他 了 ^[6] 。 Mama ba qian geile ta le. แม่ ba เงิน ให้ไป เขา แล้ว
他哭了一路上。 เขาร้องไห้ไปตลอดทาง	他 哭了 一路上。 Ta kule yilushang. เขา ร้องไห้ไป ตลอดทาง
在这儿住了几天了。 พักที่นี่มาหลายวันแล้ว	在这儿 住了 几天 了。 Zai zher zhule jitian le. ที่นี่ พักมา หลายวัน แล้ว
我遇见了你了。 ฉันได้พบเธอแล้ว	我 遇见了 你 了。 Wo yujianle ni le. ฉัน ได้พบ เธอ แล้ว

屋子里坐了人。 มีคนนั่งในห้องแล้ว	屋子里 坐了 人。 Wuzili zuole ren. ในห้อง นั่งแล้ว คน
吃了饭，就工作去啊。 ทานข้าวแล้วก็ไปทำงานนะ	吃了 饭，就 工作去 啊。 Chile fan, jiu gongzuoqu a. ทานแล้ว ข้าว ก็ ไปทำงาน นะ

จากการศึกษาพบว่า ในบางประโยคในภาษาจีนที่ประกอบด้วยคำหลังกริยา le นั้น ไม่อาจสื่อความผ่านภาษาไทยได้ กล่าวคือไม่ปรากฏคำภาษาไทยใดๆที่จะสื่อความหมายออกมาได้ เช่น

前面来了一个老太太。 ข้างหน้ามีหญิงชราคนหนึ่งคน	前面 来了 一个 老太太。 Qianmian laile yige laotaitai. ข้างหน้า มาle ^[7] หนึ่งคน หญิงชรา
--	---

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำ le ในภาษาจีนนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยแล้ว ภาษาไทยจะมีการใช้คำที่หลากหลายกว่า ซึ่งความหลากหลายของคำไทยที่ปรากฏนั้น เป็นสิ่งยืนยันชัดเจนว่าคำ le ในภาษาจีนเป็นคำที่แสดงความหมายได้สลับซับซ้อนด้วยตัวของคำ le เองประกอบกับการเกี่ยวโยงไปยังการบอกกาลบอกเวลาที่ไร้รูปแบบของภาษาจีนเอง ทำให้คำ le เป็นคำไวยากรณ์ที่น่าสนใจในการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองเป็นอย่างยิ่ง

การเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาจีนจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนไทยเอง โดยสรุปแล้วการเปรียบเทียบภาษาสามารถทำให้ผู้สอนทราบถึงสิ่งที่จะต้องเน้นในการสอนว่าควรเน้นที่รูปแบบหรือโครงสร้างใด ควรเสนอแบบฝึกหัดแบบใด ปัจจุบันมีผลงาน การวิจัยเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทยในลักษณะนี้น้อยมากเมื่อเทียบกับงานวิจัยเปรียบเทียบระหว่างภาษาอื่นกับภาษาจีน เราจึงควรให้ความสนใจกับงานวิจัยด้านนี้ให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของผู้สอนและผู้เรียนไทย

ลักษณะเฉพาะของการปรากฏการใช้คำหลังกริยา le

ปัจจุบันมีการวิจัยคำ le กันแพร่หลายในหลายรูปแบบ โดยเน้นมุมมองในการวิจัยที่แตกต่างกัน แต่การเรียนการสอนคำหลังกริยา le ก็ยังคงเน้นที่ความหมายของคำ le ที่ปรากฏในประโยคมากกว่าการอธิบายกรอบไวยากรณ์ที่เป็นรูปธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยที่ผ่านมาไม่อาจตอบสนองความต้องการของการเรียนการสอนภาษาจีนที่ต้องการรูปธรรมที่ชัดเจนได้ ดังนั้นเมื่อไม่อาจได้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า รูปประโยคใดต้องการใช้ le รูปประโยคใดไม่ต้องการใช้ le รูปประโยคใดควรใช้ le รูปประโยคใดห้ามใช้ le และการปรากฏใช้ le ในประโยคนั้นเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับคำกริยาในประโยคหรือไม่ ปัญหาการเรียนการสอนคำ le ในไวยากรณ์จีนก็ไม่สามารถได้รับการแก้ไข

โดยทั่วไปคำหลังกริยา le เป็นคำปัจจัยที่ลงท้ายกริยาเพื่อบ่งการเสร็จสิ้นลงแล้ว และปัจจัย le นี้ต่างจากคำลงท้าย le ที่ใช้ลงท้ายประโยคเพื่อหมายถึงสภาวะหรือเหตุการณ์ใหม่การเดินเรื่องในการเล่าเรื่องและอื่นๆ ปัจจัย le นี้จะลงท้ายหลังคำกริยาเสมอ ไม่อาจใช้ไว้หลังกรรมได้ ในกรณีที่คำกริยานั้นเป็นกริยากรรมและมีการอยู่ด้วยก็ยังคงต้องวางคำ le ไว้หลังคำกริยาอยู่นั่นเอง (ประพิน มโนมัยวิบูลย์ 2541) ตัวอย่าง

出了一本杂志。 ออกหนังสือวารสารมาหนึ่งเล่ม	出了 一本 杂志。 Chule yiben zazhi. ออกมา หนึ่งเล่ม วารสาร
--	---

出版了一部书。 ตีพิมพ์หนังสือมาหนึ่งชุด	出版了 一部 书。 Chubanle yibu shu. ตีพิมพ์มา หนึ่งชุด หนังสือ
-------------------------------------	---

และหากเป็นกริยาที่เสร็จสิ้นไปแล้วในอดีต ถ้ามีการขึ้นบอกจำนวนหรือปริมาณอยู่ด้วย จะต้องลงปัจจัย le ที่หลังกริยาทุกครั้ง เช่น

我昨天碰见了一个老朋友, 他请我吃了一顿饭。 เมื่อวานนี้ฉันพบเพื่อนเก่าคนหนึ่ง เขาเลี้ยงข้าวฉันมื้อหนึ่ง	我 昨天 碰见了 一个 Wo zuotian pengjianle yige ฉัน เมื่อวานนี้ ได้พบ หนึ่งคน 老朋友, 他 请 我 吃了 laopengyou, ta qing wo chile เพื่อนเก่า เขา เลี้ยง ฉัน ทาน le 一顿 饭 yidun fan. มื้อหนึ่ง ข้าว
---	---

จากการวิจัยพบว่าในหลายประโยคที่ปรากฏใช้คำ le สามารถละ le ทิ้งได้ มีเพียงบางรูปประโยคเท่านั้นที่มีผลต่อการบังคับใช้คำ le ซึ่งไม่อาจละได้ มิฉะนั้น ประโยคนั้นๆ ไม่อาจเป็นประโยคเดียวที่สมบูรณ์ได้ เช่น

ก. กริยา +le+คำบอกจำนวนของกริยา

他放了一枪。 เขายังไปหนึ่งนัด	他 放了 一枪。 Ta fangle yiqiang เขา ยังไป หนึ่งนัด
他读了两回。 เขาอ่านไปสองรอบ	他 读了 两回。 Ta dule lianghui. เขา อ่านไป สองรอบ
柳树高了一米。 ต้นหลิวสูงมาเมตรหนึ่งแล้ว	柳树 高了 一米。 Liushu gaole yimi ต้นหลิว สูงมา หนึ่งเมตร

ข. กริยา +le+คำบอกเวลา เช่น

(1)他已经死了三天了。 เขาตายได้สามวันแล้ว	他 已经 死了 三天 了。 Ta yijing sile santian le เขา เรียบร้อยแล้ว ตายได้ สามวัน แล้ว
(2)他坐了半天了。 เขานั่งมานานแล้ว	他 坐了 半天 了。 Ta zuole bantian le. เขา นั่งมา นาน แล้ว
(3)这本书看了一年了，还没看完。 หนังสือเล่มนี้อ่านมาปีหนึ่งแล้ว ยังอ่านไม่จบ	这本书 看了 一年 了， Zheibenshu kanle yinian le, หนังสือ เล่มนี้ อ่านมา หนึ่งปี แล้ว 还 没 看完。 hai mei kanwan. ยัง ไม่ อ่านจบ
(4)那场戏我已经看了一年了，还记得很清楚。 ละครเรื่องนี้ฉันได้ดูมาปีหนึ่งแล้ว ยังจำได้ แม่นยำ	那场戏 我 已经 看了 Neichangxi wo yijing kanle ละครเรื่องนี้ ฉัน เรียบร้อยแล้ว ได้ดูมา 一年 了 还 记得 很清楚。 Yinian le hai jide henqingchu หนึ่งปี แล้ว ยัง จำได้ แม่นยำมาก

ค. กริยา +le+กรรมที่เป็นผู้กระทำกริยา

前面来了一个老太太。 ข้างหน้ามีหญิงชราคนหนึ่ง	前面 来了 一个 老太太。 Qianmian laile yige laotaitai. ข้างหน้า มา le หนึ่งคน หญิงชรา
他们家飞了一只鹤了。 นกกระเรียนบ้านเขาบินไปหนึ่งตัวแล้ว	他们家 飞了 一只鹤 了。 Tamenjia feile yizhihe le. บ้านเขา บินไป นกกระเรียนหนึ่งตัว แล้ว

นอกจากรูปประโยคข้างต้นแล้วยังมีรูปประโยคอื่นๆที่มีผลต่อการบังคับใช้คำ le อีกมากมาย แต่ ณ ที่นี้ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างสามรูปประโยคมาเป็นตัวอย่างพอสังเขป เท่านั้น

ปัญหาความหมายทางไวยากรณ์ของคำหลังกริยา

การให้คำอธิบายคำที่ผ่านมานั้นเป็นที่ยอมรับและใช้กันในการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ แต่ปัญหาที่ผู้เรียนประสบความยากลำบากในการใช้คำหลังกริยานั้นไม่ว่าผู้เรียนชาติภาษาใดล้วนมีปัญหาเดียวกัน นั่นคือไม่อาจรู้ว่าเมื่อไรควรใช้ *le* เมื่อไรไม่ควรใช้ *le* เมื่อไรต้องใช้ *le* เมื่อไรห้ามใช้ *le* เป็นต้น เช่น ในตำราเรียนกล่าวว่า ใช้เพื่อป้องกันการเสร็จสิ้นของกริยา แต่เหตุใดในบางสถานการณ์ ประโยคบางประโยคได้ป้องกันการเสร็จสิ้น แต่ไม่อาจปรากฏใช้ *le* ได้ ดังที่นักไวยากรณ์จีนเองได้ตั้งข้อสังเกตการอธิบายการใช้ *le* ตามตำราไวยากรณ์จีนทั่วไปไว้โดยยกตัวอย่างประโยคดังนี้

(ก) 昨天我看了一个展览。

Zuotian wo kanle yige zhanlan.

เมื่อวานฉันได้ดูงานนิทรรศการ

(ข)* 昨天下午我的朋友来了给我送行。

*Zuotian xiaowu wode pengyou laile gei wo songxing.

เมื่อวานนี้ตอนบ่ายเพื่อนของฉันได้มาส่งฉันออกเดินทาง

ตัวอย่าง(ก)และ(ข)ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่เสร็จสิ้นลง แต่เหตุใดหลังคำกริยา ดู ในประโยค(ก) จึงสามารถใช้คำหลังกริยา *le* แต่ในประโยค(ข)ทั้งที่เป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและเสร็จสิ้นลงเช่นเดียวกัน หลังคำกริยา มา ในประโยค(ข) กลับไม่อาจปรากฏ *le* ได้ ปัจจุบันเป็นที่แน่นอนแล้วว่าคำหลังกริยา *le* ไม่ได้ใช้เพื่อบอก อดีตกาล แต่ใช้เพื่อบอกการเกิดขึ้น แม้จะเป็นที่แน่นอนเช่นนี้แล้วก็ตาม ผู้เรียนภาษาจีน เป็นภาษาที่สองก็ยังคงไม่แน่ใจกับกฎการใช้คำหลังกริยา *le* ดังประโยค(ก)และ (ข)ข้าง ต้น ซึ่งล้วนเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เหตุใดประโยค(ข)จึงไม่อาจใช้ *le* บางท่านอาจให้ ความเห็นได้ว่าประโยค(ข)บอกจุดประสงค์จึงไม่อาจใช้ *le* แต่คำอธิบายนี้จะใช้ได้กับทุกประโยคที่บอกจุดประสงค์หรือไม่ก็ยังมีได้วิจัยชัดเจน จะถือเป็นเหตุผลไม่ได้

นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสนใจว่าอรรถลักษณะของคำกริยาก็ส่งผลต่อการปรากฏใช้ของ *le* เช่นกัน จากที่กล่าวข้างต้น การแบ่งเวลาในภาษาจีนประกอบสามปัจจัยหลัก ได้แก่ สภาพการณ์ กาล และ สภาพ โดยสภาพการณ์นั้นแสดงด้วยอรรถลักษณะของ กริยา และหากกริยามีอรรถลักษณะ[+สัมฤทธิ์ผล] ก็เป็นการบ่งบอกว่ากริยาได้เสร็จสิ้น ลง เหตุใดกริยานั้นๆยังควรใช้คำหลังกริยา *le* และหากจะกล่าวว่าเป็นเพราะกริยานั้นมี อรรถลักษณะที่ป้องกันการเสร็จสิ้นจำเป็นต้องใช้คำหลังกริยา *le* เข้าช่วยความหมาย แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตอีกว่าเหตุใดบางประโยคก็สามารถละ *le* ได้

คำหลังกริยา *le* แท้จริงแล้วให้ความหมายทางไวยากรณ์เช่นไรและมีกฎเกณฑ์อย่างไร จากการที่คำหลังกริยา *le* เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าเป็นคำบ่งสภาพที่บอกกว่าเสร็จสิ้นลงและหรือสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นหากเราแยกวิจัยการปรากฏ *le* หลังคำกริยาที่มีอรรถลักษณะ[+สัมฤทธิ์ผล]และ[-สัมฤทธิ์ผล] ผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้สามารถเห็น ความชัดเจนของความหมายและไวยากรณ์ของ *le* ยิ่งขึ้น เรื่องอรรถลักษณะของคำกริยา ที่จะส่งผลโดยตรงกับคำหลังกริยา *le* นี้จะกล่าวถึงต่อไปในคราวต่อไป

หนังสืออ้างอิง

ภาษาไทย

ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. ไวยากรณ์จีนกลาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วิจิตร ณ ภาณุพงศ์. โครงสร้างภาษาไทย ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

ภาษาจีน

Gong Qianyan 龚千炎. Hanyude Shixiang Shizhi Shitai 汉语的时相时制时态. (สถาพการณ์ กาล และสภาพในภาษาจีน) 2nd ed. Beijing: Shangwu Yingshuguan, 2000.

Lu Jianming 陆俭明. Xiandai Hanyu Yufa Yanjiu Jiaocheng 现代汉语语法研究教程. (การวิจัยภาษาจีนปัจจุบัน) 1st ed. Beijing: Beijing Daxue, 2003.

